

Denktank Tij. Vlnr: Ad Phernambucq, Tjeu van Mierlo, Roel Adriaansens en Thom van Riet.

Tij heeft dus zelf een plan ontwikkeld waarmee de industrie in de regio kan verduurzamen. “Belangrijk is dat de bedrijven niet alleen de uitstoot van broeikasgassen inperken, maar ook circulair worden”, zegt Adriaansens. “We moeten de keten sluiten en vanuit afval weer grondstoffen maken. Dat gebeurt nog maar weinig in Europa. De olieraffinaderij, de fabrieken van Dow en de kunstmestfabriek van Yara hebben als grootste vervuilers in Zeeland nog geen ontwikkelingen op dat vlak.”

Restproducten

Volgens Tij moet er een fabriek komen die olie en gas maakt uit afval en biomassa. Zeeland Refinery kan die deels gebruiken als brandstof en er ook circulaire waterstof en circulaire nafta van maken. Van de nafta maakt Dow circulair plastic. En van het waterstof maakt Yara ammoniak. Technisch is dat mogelijk, en ook bedrijfseconomisch is het volgens Tij aantrekkelijk.

De essentie is dat de bedrijven gaan samenwerken en elkaars restproducten gebruiken, zoals dat heel gewoon is op chemiepark Chemelot in Limburg. Allerlei tabellen met technische details, volumes en investeringskosten heeft Tij bijgeleverd. “Wanneer de bedrijven in onze studie tot hetzelfde moederconcern zouden behoren, dan zou deze industriële symbiose bijna vanzelfsprekend zijn”, zegt Adriaansens.

Tij heeft gesproken met de individuele bedrijven en kreeg naar eigen zeggen positieve reacties. Maar nu het vervolg. Tot dusver gebeurt er nog weinig en dat is teleurstellend, zegt Van Mierlo. “De bedrijven onderschrijven onze visie. Maar mogelijk menen ze er geen snars van.” Dat gaat Phernambucq wat te ver. “De bedrijven kunnen ook niet zomaar, omdat ze rekening moeten houden met hun hoofdkantoor en met de aandeelhouders. Adriaansens: “We hebben te maken met multinationals met hun hoofdzetel buiten Nederland, dat speelt een

Jury-oordeel Bettina Bock

‘Denktank TIJ laat zien dat de ontwikkeling van een duurzame industrie **niet alleen een zaak van bedrijven is**, dat burgers ook belanghebbenden zijn en dat die veelal relevante kennis bezitten. Een paar **‘klimaatpensionado’s’** hebben een nieuwe visie ontwikkeld waardoor de verduurzaming van de Zeeuwse procesindustrie nu hoog op de politieke agenda staat.’

54

rol. Als Dow Terneuzen geld vraagt aan het hoofdkantoor, denken ze in de VS: waarom Terneuzen? Waarom investeren we niet in Amerika, het Midden-Oosten, China?”

Phernambucq: “Hetzelfde geldt voor het Noorse Yara. Door de hoge energieprijzen zijn de productiekosten in Nederland enorm gestegen. Groene waterstof kun je gemakkelijker produceren in landen met veel ruimte, zon en wind, vanwege de hernieuwbare energie die nodig is. Wat dat betreft zit Yara Sluiskil in een slechte hoek.”

Te makkelijk

“Ik vind het te makkelijk om het op het hoofdkantoor af te schuiven”, zegt Tjeu van Mierlo. Het probleem is dat de ceo vaak uit het buitenland komt”, zegt Adriaansens. “Na een paar jaar krijgt die zijn functie elders. De directeur van Yara is bijvoorbeeld een Duitser, die heeft een minder sterke band met Sluiskil. Als je jarenlang carrière wilt maken in een concern, waarom zou je het de grote bazen op het hoofdkantoor dan moeilijk maken?” “Alle seinen staan op groen. Maar toch zie ik zelfs geen kleine stapjes in de juiste richting”, zegt Van Mierlo. “Niet in de markt en bij de overheid.”

Adriaansens: “We zijn een goede twee jaar bezig en hebben ons op de inhoud gericht. Er komen goede reacties op ons plan, maar er verandert nog weinig. Dat is aan de ene kant frustrerend, maar we moeten ook optimistisch blijven.”

Van Riet begrijpt wel dat bedrijven niet zomaar het stuur omgooien. “Zelf heb ik mijn auto niet weggedaan, al kan ik misschien wel zonder. Ergens zit een psychologische drempel, die zullen bedrijven ook hebben. We moeten nu doorduwen richting de politiek en de Kamer informeren.”

“Misschien moeten we als club onafhankelijke deskundigen iets meer veranderen in een actiegroep”, zegt Van Mierlo.

Van Riet: “Even terug naar de vraag waarom we dit doen, los van dat het gezellig is. Dat is natuurlijk om te laten zien dat het anders kan. Het is mogelijk om de industrie op een duurzame manier te laten functioneren. Wij geloven dat niet alleen, maar hebben het ook onderbouwd. Nu is het tijd voor een groene industriepolitiek.”